

Előfizetési díj.

Vidékekre postán vagy helyben házhoz
hordva:

Egy évre 12 frt.
Félévre 6 frt.
Negyedévre 3 frt.
Egy hónapra 1 frt.
Vidékre egy hónapra előfizetést nem fogad-
hatunk el.

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő
napok kivételével.

Szerkesztői szállás:

Belső-szénutca 16. szám, hová a lap szellemi részét illető
közlemények czimzendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések
küldendők.

Hirdetési díjak:

Ötször hasábozott garmond sor vagy annak
tere 6 kr. Bélyeg minden hirdetés után 30 kr.
Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvez-
ményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos (Wollzeile 22). Haase
stein et Vogler
Wien
Wallischgasse Nr. 10.

Nyitlertéri cikkeik

garmond sora után 25 kr. fizetendő

Kiadó-hivatal:

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET“

politikai és közgazd. napilap

1874 évi folyamára.

„KELET“ előfizetési ára:

Egy évre 12 frt.
Félévre 6 frt.
Negyedévre 3 frt.
Egy hónapra 1 frt.
Egyes szám ára 5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar
kikerülése tekintetéből vidékről 1 hónapra
előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetési pénzek, legcélszerűbben pos-
tai utalvánnyal kiadó Stein János könyv-
kereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után
tiszteltepéldánnyal szolgálunk.

A „KELET“ kiadóhivatala.

Kolozsvárt, apr. 7. 1874.

Azon mindennapos vádak között, melyek-
ben a 67 óta létrejött magyar kormányoknak
és minisztereknek volt szerencsésük részesülni,
egyik legfőbbik volt a tervtelenség vádja, a
jervszerűség ugyan, azon ephemer élet mellett,
mely szerint az alakuló vajudások ép akkor
ültették ki székeiből e vagy ama minis-
tert, midőn talán már tervével készen lett volna,
követelni is alig lehetett, mindazáltal a szükség
iránta fennállott s így a vád sem maradha-
tott el.

A jelenlegi kormány e tekintetben sze-
rencsésebb viszonyok között látott napvilágot,
a tervet nem magának kellett megalkotnia, ha-
nem elkészítették számára. Bármily vissza-
ságnak is tűnhetett fel a parlamentarismussal
szemben a huszonegyes bizottság kiküldetése,
jelen viszonyaink között kétségtelenül üdvös ha-
tást gyakorol. Mőd volt e bizottság kiküldetése arra
nézve, hogy kikeresse egyfelől az érintkezési
pontokat a különböző pártok között, hol és
mely kérdésekben nem lobban fel a pártviszály,
kitudja a többség egész tömegének meggyő-
ződését, előre utját vágja az előleges megegye-
zés által a későbbi differenciáknak, szóval a
jövő számára egy olyan programot alkosson,
melynek ha a kormány nyomán halad, nincs
kitéve az eshetőségeknek, hanem előre számot
vethet azon tényezőkkel, melyek különböző kér-
désfelvetésével mellette vagy ellene fognak
küzdeni. E körülmény mindenesetre jótékony
hatású lesz a kormány megszilárdulására néz-
ve s ha van valami sajnálni való a kilenczes
albizottság működésében, az csupán csak az,
hogy nagy programja inkább vonatkozik a
multak hiányainak kipótlására, mint a jövő
nagy reformjainak megállítására; s míg az el-
sőre nézve részletezett tervet ad, az utolsót
illetőleg csak megjelöli a teendőket. Hogy ez
egy történt a kilenczes albizottság hivatásából
megmagyarázható ugyan, de hogy például a
választási törvény iránti közhangulat tekintet-
ben a kormány nem lehet annyira tájékozva,
mint a többi kérdésben, csak sajnálnunk lehet.
A politikai téren nagy uralom adatott az auc-
toritásnak s mit e téren az ország képviselő-
házának egy nagy bizottsága előre magáévá tett
volna, bizonyára kevesebb akadályra számí-
that vala a megvalósulásban, mint bárhon-
nan jövő más javaslat.

Eltekintve a hiányoktól, a kilenczes al-
bizottság jelentése kicsiben a jövő képének
mondható s mint ilyen nagyon is megérdemli
a közelebbi szemlélést.

A bizottság szeme előtt a pénzkimelés
lebegett, mint célpont és ez természetesen
hozta magával a közigazgatás átalakítását is,
még pedig az önkormányzat érdekében. Tud-
valevő tény, hogy a centralisatio a kormány-
ban egyöntetűséget és szigorú kezelést mellett
bizonyára nagyobb pontosságot, a korszerű

elvek és újítások gyorsabb foganatosítását esz-
közli mint az önkormányzat, érte ez alatt az
olyan önkormányzatot, hol műveltség- és kép-
zettség tekintetében a kormányzó közegek jóval
alsóbb fokon állanak a központi kormánynál;
tény azonban az is, hogy a központból kiindu-
ló centralisatio nagy gépezet nagyobb pénzmeny-
nyiséget emészt fel, mint például a megyéknek
kisebb önkormányzati közegei; meg lesz ki-
mélve itt azon pénzmenyiség, mely ez apróbb
közegek egyesítésére és kormányzására a me-
gyén felül kezdődőleg szükséges. A legfonto-
sabb reform tehát, melyet a bizottság jelenté-
se magában foglal a megyei szervezet átalaki-
tása s e célból első sorban a házipénztár mi-
előbbi felállítás.

Hogy az önkormányzat jelenlegi alakjá-
ban házi pénztárak nélkül, fenn nem állhat-
nak, rég elismert dolog; hiányzik valójában a
nervus rerum gerendarum, ha megyéink csak
addig takarózhatnak, a mekkorára a takarót
a kormány szabja. Megyénk ezelőtt a ritka or-
szággyűlések s a kormány visszaélései miatt,
a nagyszabású politika tüzhelyei voltak, ez él-
tető elem megszűnővén, a pénzügy önálló ke-
zelésének hiányában vége szakadt azon ele-
venségnek is, melyet ezelőtt a megyei életben
megszoktunk.

Jól érezte a kört még az 1874-iki XLII.
t. cz. is, s ha a bizottság javaslata szerint az
1875. év kezdetével a házipénztárak életbe-
lépnek, mi csak örömmel fogjuk üdvözölni a
nagyfontosságú lépést.

A házi pénztár létrejötté magától értető-
dőleg több nemű következményt von maga
után, melyekről azonban más alkalommal.

— A m. kir. vallás és közoktatási minis-
ter a bölcsészeti szigorlatok tárgyában f. évi mart. 29.
kén 6072. sz. a. a következő rendeletet adta ki a
budapesti és kolozsvári tudomány-egyetemeknek:

A bölcsészeti s illetőleg a bölcsészeti, nyelv-
történettudományi és matematikai-termesztudo-
mányi egyetemi karoknál tartandó tudorsági szigor-
latok iránt a mult évi június 7-én 14.956. sz. a.
közölt szabályzat, s különösen ennek 10 §-ának
helyes alkalmazása végett a következőket rendelem:

1. szór. Ha valaki a természetant választja fő-
tárgyul, e főtárgy alatt mind a felsőbb, mind a ki-
sérleti természetant értendő. Ha azonban valaki a
természetant melléktárgyul választja, akkor szabad-
ságában áll akár a felsőbb, akár a kísérleti termé-
szettant szigorlatot tenni.

2. szór. A kinek főtárgya a mennyiségtan, az
mind az elemi, mind a felsőbb mennyiségtanból
vizsgáltatik. Ha ellenben a mennyiségtan csak mel-
léktárgya, akkor akár az elemi, akár a felsőbb meny-
nyiségtant választhatja.

3. szór. Ha valakinek főtárgya a történelem,
az köteles mind Magyarország történelméből, mind
az egyetemes történelemből szigorlatot tenni. — Ha
ellenben a történelem csak melléktárgya, akkor akár
az egyetemes, akár a másikat választhatja.

4. szór. A kinek főtárgya a classica-philologia,
az mind a görög, mind a római vizsgálandó.
De ha a classica-philologia csak melléktárgya, ak-
kor tetszésétől függ, vagy a görögöt, vagy a római
választani.

5. szór. Minden tudomány, melynek a bölcsé-
szeti s illetőleg bölcsészeti, nyelv-, történettudo-
mányi s a matematikai-termesztudományi karnál rendse-
resített tanszéke van, választható akár fő-, akár
melléktárgyul. De a mely tudomány főtárgyul vá-
lasztatik, azt forrásilag és irodalmilag is kell a szig-
orlatnak ismernie; ellenben, ha melléktárgyul vá-
lasztja, meg lehet elégedni a tudomány egész terjé-
tőlől általános ismeretekkel.

6. szór. A szigorlatnak értekezése nyomtatásban
nyújtandó be, és csak így adatik ki a bírálóknak.

7. szór. Azon tanár vagy tanárok, kik a szig-
orlatot a főtárgyból vizsgálták, kötelesek melléktár-
gyakból netalán külön tartandó szigorlatnál is jelen
lenni. A szigorlati díjra csak meg nem jelenésök
esetében nem tarthatnak igényt.

— A napokban tartott minisztertanácsban,
mint a „Pester Corrs“ jelenti, még lettak vitatva a
közelebbi lépések és teendők. E minisztertanácsot
legközelebből még több fogja követni, melyekben
azután formális munkaprogramm állapították meg.

Most abban egyezett meg a minisztertanács, hogy
azon törvényjavaslatok lesznek mindenk előtt tár-
gyalandók, melyek már a képviselőház elé vannak
terjesztve és részben napirendre is tűzve, mint a
közjegyzőségről, ügyvédi rendtartásról, földadóról stb.
szólók. Ezenkívül a miniszterium, illetőleg a beügy-
miniszter egy választási törvényjavaslatot fog benyuj-
tani, melynek tartalma azonban csak később fog egy
minisztertanácsban végleg megállapítani s így ma
még korai minden hír a választási törvényjavaslat
határozmányairól. A 9-es bizottság munkáját ille-
tőleg sem végezhetett még a miniszterium, mintán
az egyes szakminiszterek egyáltalán nem értek még
rá azt tanulmányozni és a felől véleményét mondani.

A „Probus“ czimű

erőlyi szőlőművelési, pinczészeti és előlegezési
egylet alapszabálytervezete.

1. §. Az egylet célja a szőlőművelés emelése,
a jó pince-gazdaság előmozdítása és a bortermelés
céljából előlegezési osztálya utján tagjainak támo-
gatása.

2. §. Az egylet igazgatóságának székhelye:
Kolozsvár.

3. §. Az egylet tevékenysége Magyarország
azon részére terjed ki, mely a felső és középső Maros
a Szamos és Olt folyamok területéhez tartozik.

4. §. Az egylet céljának előmozdítására egy bi-
zottság, mint a közgyűlésekben szőlőművelés és bor-
kereskedést illető ügyek megvitattatnak, javaslatok tétel-
nek vélemények adatnak és az igazgatóság az egylet mű-
ködéséről jelentést tesz. Kötelessége továbbá az igaz-
gatóságnak figyelmeztetni a hatóságokat azon aka-
dályokra, melyek a szőlőművelés, bortereskedés és
pince-gazdaság fejlődésének útjában állanak.

5. §. Az egylet, mint ilyen a mennyire mód-
jában áll, az országban fennálló vagy felállítandó
szőlőszeti, vinczellér vagy pinczészeti iskolákat, a
mennyiben az tagjainak előnyére szolgál vagy szol-
gálhat, támogatja.

6. §. Az egylet közvetítői gyökerek és sima
vesszők behozatalát, csekély díj mellett előlegezési osz-
tálya közvetítésével felvállalja alkalmas gyökerek és
sima vesszők bevásárlását, de csak saját tagjai számára.

7. §. Az egylet végére jár a szőlőművelés és
pincegazdaságra nézve a legjobb eszközök, gépeknek
stb., azokat megismerteti és előlegezési osztálya utján
behozatalukat részletfizetésre megkönnyíti.

8. §. Az egylet mihelyt módjában áll maga is
szőlőművelési iskolákat állíthat fel, szőlőket vásárolhat
a szőlők kezelését taníttatja.

9. §. Az egylet fel van hatalmazva, hogy a mi-
helyt teheti, tagjai számára a bor észszerű kezelése
végett egyleti pinczemesztet tartson, általa tanult
bodnárokat a bor kezelésére alaposan oktattasson és
ezek által az egyleti tagok stb. borait kezeltesse.

10. §. Az egylet céljainak előmozdítására kez-
detben idegen, alkalmas hirdapokat használ, később
törekedni fog saját közlönyt adni ki és gondot
fordítani rá, hogy a szőlőművelést és pinczészetet illető-
től különböző nyelven rajzolatokkal ellátott tan-
könyvek adassanak ki.

11. §. További eszközül szolgálhat az egylet
céljainak előmozdítására a tagsági díjak és az elő-
legezési osztály tisztjövédelmének a közgyűlés által
évenként meghatározandó része, végre azon előlegek,
melyeket az előlegezési osztály a szőlőművelés stb.
céljából biztosít.

12. §. Az egylet évenként a 3. §-ban említett
területek egyikén fekvő helyen szőlő és borkiállítás-
sokat rendez; a kiállítás helyet a szőlőművelési osz-
tály bizottsága és a pinczészeti osztály igazgató ta-
nácsának meghallgatása után a központi igazgatóság
határozza meg.

13. §. A kiállításokon az egylet által pénzu-
talmak, disz- és dícsérő okmányok osztatnak ki.

14. §. Az egylet különös egyezmények alapján
illő biztosítás mellett a költségek részletenkénti
egyszerű megtérítésével előlegezési osztálya által ré-
gi szőlőkertek átalakítását s újak beültetését is ma-
gára vállalja. Szőlők az ily beültetésekhez rendsze-
rűt csak akkor szállíthatatnak, ha a fajokat a sző-
lőművelési osztály jóváhagyja vagy a szállítás egészen
rábizatik.

15. §. Az egylet levelezését a kormánnyal
csak magyar nyelven viszi. Tagjaival magyar vagy
német nyelven a külfölddel német vagy francia
nyelven vezet levelezését. Az egylet okmányai ma-
gyar vagy német nyelven állíttatnak ki: s általán a
szerint használtatik egyik vagy a másik nyelv, a

mint azt az egylet érdekei kívánják, ép így járván
el a francia vagy angol nyelvet illetőleg is.

Az egylet czége magyar és német nyelven törv.
székieg bejegyeztetik s a mint az egylet érdekei ki-
vánják egyik vagy másik nyelven vitetik.

16. §. Az egylet titkárja vagy titkárai magya-
rul, németül, s lehetőleg franciául kell, hogy tud-
janak, a többi hivatalnokok magyarul és németül;
idővel pinczemesztet és vincellérek képeztetnek, kik
román nyelven is s adhássanak oktatást.

16. §. Az egylet áll:

a) szőlőművelési,
b) pinczészeti, és
c) előlegezési osztályból a szőlőművelők és
olyan egyleti tagok számára, kik pinczéikben saját
termésű bort tartanak vagy bortereskedést űz-
nek, a szőlőművelés és pinczészet érdekeiben szelle-
mileg hatnak, továbbá bodnárok gép- és üvegyárosok
számára, ha utóbbiak csak az előlegezési osztályhoz
tartoznak is.

17. §. Az egylet tagja lehet mindenki, kinek
a 3. §-ban említett területen a szőlőművelés céljá-
ból szőlője van és a pince-gazdaság érdekében szel-
lemileg hat, bortereskedést űz vagy a ki végül:
csak az előlegezési osztályba kíván belépni, a bod-
nárságot legalább egy segéddel űzi vagy gép- és
üvegyár tulajdonosa.

Az egylet tagjai feloszlanak:

a) alapító tagokra, a kik szőlőművelési és pin-
czészeti osztály céljára együtt kész pénzben vagy
államkötvényekben egyszer mindenkorra 100 frtot
mely összeg két részre osztva a két osztály céljaira
fordíttatik, továbbá, egyszeri alapítási díj 5
frtot fizetnek.

b) előlegezési osztály pénztárába az alapítók-
nak két 50 frtos törzs-betétet kell letenniök, és ez
osztály tartalékalapjába egyszeri 10 frtnyi összeget
mely továbbra is tulajdonuk marad. További évi jár-
adókra az alapítótárok nem köteleztetnek, saját tetszésüktől
függ, ha az előlegezési osztály pénztárába további
kamatozó betétet kívánna-e elhelyezni vagy se.

c) fizető tagokra, kik a szőlőművelési és pin-
czészeti osztály céljaira 6 frt évi díjt és egy sze-
ri 5 frt alapítási illetéket fizetnek, mely a két osz-
tály céljaira fordíttatik, s melyet minden ezután
ujjonnan belépő tagnak fizetnie kell. Az egylet elő-
legezési osztályához a fizető tagok legalább 50 frt
kamatozó törzsbetéttel járulnak. A tartalékalapba
egyszer mindenkorra 5 frtot és takarékbetét-
képpen, évenként kamatozó, tulajdonukat képező, 6
frtot kell betenniök.

d) Levelező és tiszteletbeli tagok, kik ezek-
ek okmánnyal neveztetnek ki. Kinevezetésükrre a sző-
lőszeti osztály bizottsága, vagy a pinczészeti osztály
igazgató tanácsa, vagy mindkettő javaslata alapján
központi igazgatóság van feljogosítva.

e) A tiszteletbeli és levelező tagok kivéte-
lével tehát, minden egyleti tag mind a három egy-
leti osztályhoz kell, hogy tartozzék, egyoldalú belé-
pés az egylet három osztályának egyikébe, lehetet-
len; csak a bodnárok képeznek kivételt, kik csupán
az előlegezési osztályba is beléphetnek.

18. §. Hogy a kisebb szőlőtulajdonosokra néz-
ve is lehetővé tétessék az egyletbe való belépés, meg-
határoztatik, hogy az egy községhez tartozók, kik az
egylethez kívánnak csatlakozni, ezt olyan alakban
tehetik, hogy mindenik egyleti osztály céljának elő-
mozdítására testületi alakulnak és pedig beléphetnek:

1. mint N. N. község testülete, mely mint
ilyen fizet nem tekintve akárhány tagja van a testü-
letnek, 10 frt egyszeri alapítási díjt és évenként 12
frt járadékot, mely évi összeget a helyi bizottság a
testület egyes tagjaira kiosztja.

2. előlegezési osztály, mint „N. N.“ község
előlegezési osztály-testülete és mint ilyen három 50 fr-
tos törzsbetétet, évenként pedig 18 frtot, mintkamato-
zó tulajdonukat képező takarékbetétet és az előle-
gezési tartalékalapba belépésükkor egyszer min-
denkorra 15 frtot fizetnek, mely összeget a helyi
bizottság az egyes tagokra kiosztja. A törzs-
betétek és az évenkénti kamatozó takarékbetétek a
testület tulajdonai maradnak s az egylet vagy tes-
tület feloszlásakor a testület létező tagjai közt fel-
osztatnak. Minden testület háromnál több törzsbetétet
is helyezhet el, csakhogyminden további törzsbetétért
5 frtot a tartalékalapba és évenként 6 frtot taka-
rékbetétként fizet.

A közgyűlésen az alapító és fizető egyleti ta-
gok és a testületek meghatalmazottjai 2-5 törzsbe-
tét után egy szavazattal bírnak az 5-től felüli törzs-
betétek egy-egy szavazatra jogosítanak; 10 szavazat-

ál többet senkinek, tehát testületek sem, gyakorlatnak.

Ha valamely testület képviselője a központi igazgatósághoz vagy valamely bizottsághoz vagy egyik osztály igazgató tanácsához megválasztott, akkor e testületekben magától értetődőleg csak egy szavazattal bír, ha pedig valamely bizottság stb. elnöke, egyenlő szavazatok alkalmával, szavazata mindig kétszeresen számítatik.

A szőlőművelési kerületi egyletek, pincze-kerületek és pinczebírók alakulása az alapszabályok erre vonatkozó külön §-s. szerint történik.

19. §. Az egylet ügyeit vezetik és igazgatják:

- a) a közgyűlés,
- b) a központi igazgatóság,
- c) a szőlőművelési osztály igazgató bizottsága,
- d) a pinczészeti osztály igazgató tanácsa,
- e) egy mindenesetre alakítandó pincze-részvény-egylet igazgató tanácsa, mely a pinczészeti osztállyal egyesület.

- f) számadás vizsgáló bizottság,
- g) rendkívüli számadás vizsgáló küldöttségek;
- h) jog tanácsosok.

i) a szőlőművelési és pinczészeti testületek helyi bizottsága és az egyleti szőlőszeti és pinczészeti kerületek és pinczészeti fiokok bizottságai.

20. §. Az egyleti tagok és testületek kötelessége abban áll, hogy a tagsági illetékeknek pontosan eleget tegyenek s magukat az egylet alapszabályainak alávetessék.

Az egyleti tagok és testületek joga abban áll, hogy 1. igényt tarthassanak rá, hogy törzsbetűjeik arányában a pénzár állása engedi az előlegezési osztály közvetítésével, minden a szőlőművelési és pinczészethez szükséges szerszámokat, gépeket, hordókat stb. részletfizetésre beszerezhessenek.

2. Új szőlőkerteket beültethetnek és régiakat átalakíthatnak és az ezáltal okozott költségeket részletekben visszafizethetik.

3. előleget kaphatnak szőlők megdolgoztatására, előleget kaphatnak borok vásárlására nézve.

4. A bodnároknak előleget adhatnak az egylet megbízásából készített hordókra szüreti és pinczei szerzőmokra.

5. A tagok eladás végett bejelenthetik az egyletnek boraikat, vagy általa megvethetnek.

6. Jogukban áll bizonyos díjért az egyleti pinczester által bórakat kezelten.

A tagsági díjak arra szolgálnak, hogy:

- a.) nyomtatványok szereztessenek és kiadásának,
- b.) mintaszerszámok stb. szereztessenek,
- c.) kiállítások rendeztessenek, jutalmak és okmányok osztassanak ki.

d.) az egylet egész igazgatása díjaztassék, valamint az alkalmazott hivatalnokok, szolgák stb.

e.) a bor kezelésért fizetett díjak azért fizetnek, hogy a pinczester tartása fedeztessék és különböző egyleti célok elérésére mód nyujtassék.

f.) a törzs-és takarékbetűk az előlegezési osztályban, arra szolgálnak, hogy az egylet tagjai számára előlegek biztosítsanak, s azon kamatokból, melyek az előlegekért fizetendők, az egylet tagjai számára nyereség eszközöltsessék.

g.) végre minden illeték stb. arra szolgál, hogy általán azon célok, melyeket az egylet maga elé tűzött, elérhessenek.

(Folytatás a következőkben.)

Fogaraszvidék felirata.

a területi felosztás tárgyában.

Fogaraszvidékét ezek szerint: a jelenlegi Fogaraszvidékből a Törzsvári rész leszámításával Kóhalon és Nagy-Si közékből, Felsőfehérmegye bözögell darabjaiból javalljuk és polgári tisztelettel kérvényezzük alakíttatni; a kikereítés földrajzi helyeségeért ide véve néhány falvát Ujgyház és Segesvárszékekből.

Maga a természet kijelölte mathematicai pontossággal kelet és nyugat felől azon határvonalat, mely az alakítandó Fogaraszvidék Brassó és Szebenmegyék felől elválasztja. A keleti határvonal lenne: Holbach falu, a nyugati határvonal: Fenyőfalva, nemtől Girsau falu; a déli határvonalat képeznek a déli Kárpátok egyenes hosszúságban, az ország határszélén; az északi határt félkör vonalban teennék: Alsó-Rákos, Zsombor, Daróc, Bene, Erced, Zoltán, Szász-Dálya, Vulkány, Apold, Szász-Zalathna, Vecsárd, Gezés, Márpod, Holczmány, Kornyezel és Szakadál falvak; mint az A.) jegy alatt tisztelettel csatolt térkép világosan is előtűntet.

Mely részek összesen 83 négyzetmérföld területtel, 163 községgel, 163,625 lélekszámmal és 535,473 forint adómennyiséggel, mit a B.) jegy alatt tisztelettel csatolt kimutatás részletesen előtűntet, ide véve a térrajzi tekinteteket is, egy jó és gyors közigazgatás igényeinek minden tekintetben megfelelő területet adnak.

A lehető ellenvetés megelőzése tekintetéből tisztelettel megkérjük jegyezni, miként Fogaraszvidék felállítását által nem szenvednek rövidségeit a tervezett Brassó- és Szebenmegyék sem; Fogaraszvidék kikerekítése esetében is amaz 92 négyzetmérföld területtel 137 községgel, 210,930 lélekszámmal és a kellő adóalappal, — emez 70 négyzetmérföld területtel, 158,579 lélekszámmal, 108 községgel és a kellő adóalappal még mind elég terjedelmek és nagyok lévén arra, hogy magukat egészen igazgathassák, hogy ház adó tekintetében is túlterhelve ne legyenek.

Fogaraszvidék és városa közönségét, kik a minden párt által egyaránt sürgetett jó közigazgatás és gyors igazgatás szolgálatát után sovágunk, e vidék és város felosztása és olyatán beolvasztása, mint az a minisiteri törvényjavaslatban tervezetik, hazafias keserűséggel tölti el, — nemcsak a történelmi szép multtal bíró vidéket a létező törvényhatóságok sorából — még nevében is — kitörölve, hanem a Szében s Brassó között 19 mérföld hosszúságban terjedő nagy vidék egyetlen forgalmi, közlekedési és kereskedelmi jelentékeny központját Fogarasz városát is végmegsemmisüléssel fenyegetve. Mely fölsorolt körülmények a vidék és a közelebbi évtizedek alatt hihetetlen gyorsasággal virágzásnak indult város lakóit az önkormányzattól, elvitatlanul jogaik élvezetétől, tér- és földrajzi tekintetből fogva teljesen elzárják; mert ennek a vidéknek — a törzsvári kis részlet kivételével, mely regében Brassóhoz tartozott, és általunk oda, mint természetadta központjához ismét visszakebeleztetni javasoltatik — semmi része sem gravitál sem Brassó, sem Szében felé; ellenben az általunk javasolt terület részai parányi kivétellel, mind Fogarasz városához gravitálnak kereskedelmi, közlekedési, üzleti és kegyer kereseti tekintetben.

Hazánk történelmében gyakran fontos szerepet játszott Fogarasz városa, újabb időkben gyors fejlődésnek indult, — minek következtében mind nép-culturai, mind socialis, mind ipar és kereskedelmi, mind állampolitikai tekintetben központot képez,

melyhez a körül fekvő nagy kiterjedésű vidék lakossága, mint természetes gyűlpontozhoz vonzódik.

Ezen vidék, mint megye fontossága a történelem tanúsítása szerint mindig el volt ismerve törvényhatóságok által is, — mert Fogarasz „liber bárónatusságra” emeltetett, és főkapitányai — mint az ország e végpontjának polgári és katonai kormányzó — a felett önállóság rendelkeztek; s midőn az 1650-ik évbéli törvény az erdélyi liber bárónatusságot eltörölte, az egy fogarasi tovább is fentartott, mint olyan, mely az ország ezen pontjának közigazgatási és katonai célszerű kormányzására és védelmére szükségesnek láttatott. Miért említsük fel Fogarasznak nem felejthető, dicső reminiscenciáit, a nemzeti fejedelmek alatti szereplését? Csak annyit hozunk még fel, hogy a II. József császár korabeli felosztás alkalmával is fentartott Fogaraszvidék — Fogarasz székhellyel — mint egy oly pont, melynek államfelügyeleti szükségessége az ország déli határszéle hosszában világosan fölismeretett s a melyet a jelen kormány sem tevésthet szeméi elől a megadott viszonyok között egy pillanattal sem. — A messze kiható kies vidék Fogaraszban lévén piacát, több mértföldnyi területből ide gravitál a lakosság szükségleteinek kielégítése, termékeinek elárúsítása, — mit bizonyítanak az országban leglátogatottabb heti és országos vásárai. Éppen azért az általunk tisztelettel kérvényezett és gondosan tanulmányozott alakban kikerekítendő Fogaraszvidék az incorporálandó részek lakóit az önkormányzati jog szabad gyakorolhatására — és az alkalmas központi helyeken, u. m.: Frecken, Fogarastól 6 és 6/8 mértföldre, Szánt-Ágothán, Fogarastól 5 és 1/8 mértföldre, Nagy-Sinken, Fogarastól 2 és 7/8 mértföldre, Kóhalomban Fogarastól 5 és 9/8 mértföldre, Veniczén avagy Sárkányban, Fogarastól amaz 2 és 6/8, emez pedig 1 és 6/8 mértföldre, s végül Fogaraszban felállítandó 6 szolgabírói és ugyanolyi járásbírói állomások köztvetésben vitás ügyeinek könnyű szerrel való el igazíthatására nézve teljesen megnyugtató, mert már a jelenlegi — és a megye szabad rendelkezése alatt álló napszám erővel jövőben kiegészítendő — rendszer folytán és Fogarastól, mint egyedül képzett székhelytől, az új megye legközelebbi részei sem esnének oly messze, hogy elvitatlanul jogaik élvezetében rövidségeit szenvednének, — lévén Fogarasz városához a határvonalakul kijelölt legközelebbi északi pont Trappold falu 5 mértföld, a déli havastól 3 és 1/2 mértföld, a keletre eső Alsó-Rákos falu 5 és 6/8 mértföld és a nyugati határpont Fenyőfalva (Girsau) falu 7 és 2/8 mértföld távolságra. S ha bár egy célszerű kikerekítés barátjának a jogegyenlőség elvével s a kiváltságok feladásával ki kell békélnie; visszahozná az új megye a polgári nyugalom és vidék összes lakosságának megzavart kedélyébe a historiai multu Fogaraszvidéknek, habár új alakban tovább is fentartása által, azon Fogaraszvidéknek, melyet állami érdekek parancsoló szükségességből még II. József önkényes uralma is célszerűnek és üdörnek vélt főtartani; a mely korszakot pedig senki sem változtat azzal, hogy akár a nemzetiiségeket, akár a kiváltságokat legezgette volna. Fogaraszvidék felállítását által az incorporálandó részek nem szakíthatnák ki az ország egészéből és kötelekből, mely fel gravitálnak kereskedelmi forgalom tekintetében. Államérdek sem parancsolja, hogy egy nagy földterület távol lakói oly helyen keressenek föl hivatalokat, — gyakoroljanak municipális jogokat és teljesítsenek törvényhatósági kötelezettségeket, melyről forgalmuk, közlekedésük mit sem tud.

Ötletek.

(Folytatás.)

Ha Diogenes ma élne, az ő lámpája tolvaj lámpa kellene hogy legyen.

Hogy az irodalomban nagy ember lehessen valaki, vagy hogy abban nevezetes forradalmat indítsunk, épúgy mint a politikában szükséges, hogy előkészültsége legyen s céljaira mindent készen találjon.

Az eredmény teremt új eredményeket, miként a pénz, pénzt pénzre halmoz.

Az oly művek a legjobbak, melyeket a szerző kedvvel és szeretettel alkot. A szerelemgyermekai is szebbek mint mások.

A szerelmes ember, ki sajnálja a józant, az okost; olyanforma, mint az, a ki tündérmesét olvas és csufolja azt, a ki történelmet tanul.

Vegyék el a szerelemtől az önszeretetet és kevés marad meg. Ha egyszer a hiúságtól meg van tisztítva, csak gyengédkedő, ki tántorogva lépdel tovább.

Bármily rossz véleménynyel legyen is egy férfi az asszonyokról, arról meg lehetünk győződve, hogy egy asszony sincs, a ki a nők felől még rosszabb véleménynyel nem volna.

Chamfort. ford. D. I.

Királyi kincstári uradalmi ügyészségek Erdélyben.

(Folytatás.)

De a már magában egyenlőtlően területi felosztás még egyenlőtlenebbé tette a kir. pénzügyminisiteriumnak némely valóban érthetetlen intézkedése által. P. o. jöllehet az egyes kir. uradalmi ügyészségek terület hatásköre egy külön táblázatos kimutatásban megállapítva van, mindazonáltal Isten tudja miféle szempontból jónak látták, a biharmegyei, nagyváradi és dobrestei kincstári javak tekintetében keletkező perek vitelét a nagyenyedi kir. uradalmi ügyészségre ruházni, úgy, hogy az jelenleg a székhelytől 30—40 mértföldnyire eső, általa nem ismert tárgyak iránt, naptárakból kibőngészett ügyvédek közbejöttével kénytelen perelni. Ilyen például a kir. pénzügyminisiteriumnak azon további intézkedése is, hogy — jöllehet a kir. urbéri ügyészségek egyedül a kincstári bányák és uradalmak jogi ügyeinek ellátására vannak hivatva — azok a többi minisiteriumok alá tartozó perek vitelével is terheltetnek s az egyes sóbánya hivatalok mellett létező magán, kamatokra kiadott tökékel bíró társadák jogi ügyeinek vitelére — minden külön remuneratio nélkül — kényszerítettek. A sóvagy társadák vagyona nem kincstári vagyon, az a bányászok kényszer adózásiából gyűlt össze s kezelése is első sorban azok választmányát illeti, a kir. kincstár fölötté egyedül felügyeleti jogát gyakorolva, következésképpen ezen nem kincstári vagyon tekintetében keletkező jogi ügyek ellátására egy államfizetésben részesülő kincstári tisztviselő illetékes nem lehet.

II. Az I. pontban érintett baj mindjárt a kir. uradalmi ügyészségek szervezésénél orvosolható lett volna olyképpen, ha a nagyobb területtel és munkahalmazzal bíró ügyészségek fogalmakkal vagy alügyekkel láttatnak volna el. Ez azonban nem történt s így bátran állíthatom, hogy az erdélyi uradalmi ügyészségek — egy kettő kivételével — hivatásuknak mindaddig meg nem közeli thetőleg sem felelhetnek meg, míg a forgalmi szakban kellő munkaerővel nem rendelkezhetnek.

Hogy ezen állítást igazoljam, szükségesnek látom az I-ső pontban említettek kivétel, még felhozni: miszerint Magyarországnak királyhágón inueni része jelenleg a bírok viszonyok és azokra vonatkozó jogok tekintetében átalakulási, forrongási korszakát éli; az urbéri illetőleg birtok rendezési perek legnagyobb részét előmunkálai stadiumban állanak, a telekkönyvek részeit még ki sem hirdették, részint pedig, hol a kihirdetés megtörtént, meg sem szálláltak; népünk elszegényedése, az uszora törvényel törlése folytán a kisebb fekvő birtok tulajdona folyamatos változásoknak van kitéve, míg a hasznabérli osztály az eddig tapasztalt kezelés és sokszor nemzetiségi és más tekintetektől eredt elnézés folytán tartozásait leggyakrabban csak peres uton évek mulva fizeti.

Ily körülmények között nem lehet csodálkozni, hogy a kir. uradalmi ügyészségek — melyek Erdély legnagyobb felülsurát szolgálják — mértékföldtől munkával vannak elhalmozva, sőt az övület 8-ik csodájaként kellene tekintenünk, ha azon magas kívánság, mely szerint ezen munkahalmazzal egyetlen egy ember, t. i. maga a kir. uradalmi ügyész sikerrel s a kir. kincstár javára győzedelmesen megküzdjön, megtestesülést nyerne.

(Folytatás a köv.)

Néhány kérdés

Lázár Mihály Sz.-Udvarhely városi főispán és Sándor Móze, eskü udvarhely-háromszéki második tanfelügyelő urakhoz.

1. Van-e tudomása arról, hogy Székely-Udvarhely városának, — mely pedig 4353 lelket számlál és önálló törvényhatósági joggal felruházott város — egyetlen egy elemi — sem fiu, sem leány — iskolája nincs?

2. Van-e tudomása arról, hogy a város kebelében létező négy felekezeti, u. m. egy katolikus fiu- és egy katolikus leány- s egy ev. ref. fiu és egy ev. ref. leányiskola — talán az egyetlen kath. leányiskola kivételével — teljesen silány állapotban tengődnek, ugyannyira, hogy mint ez a másodtanfelügyelő ur által az udvarhelyszéki elemi oktatásnak a közelebről lefolyt három év alatti állapotáról szerkesztett s épen kezünk között létező kimutatásból kitűnik, az elemi oktatás ügye Udvarhelyszékre majdnem minden községében jobban áll, mint Udvarhely városában?

3. Van-e tudomása arról, hogy a jelzett felekezeti elemi iskolákban mindezen kezdetleges voltak dacára az 1868. évi XXXVIII. t. cz. világos intézkedése ellenére különböző czimek alatt kisebb nagyobb összegekre menő tan- és beirattási díjak szednek?

4. Van-e tudomása arról, hogy Székely-Udvarhely városában a mesteriasok és kereskedelmi tanoncok épen semmi, vagy csak nagyon hiányos oktatásban részesülnek?

5. Van-e tudomása arról, hogy a Székely-Udvarhely városában még három-négy év előtt

„KELET” TÁRCZÁJA.

Salvadora.

Utijegyzetek egy orvos naplójából.

Elbeszéli: Wels A. . .

I.

Egy magábanvéve jelentéktelen körülmény volt oka, hogy megazagom feltételemet s kivétölve incognitomból, mint orvos léptem fel, Spanyolországban való tartózkodásom alatt.

A sors keze, mely honomból száműzött, oly epés csapásokat máit fejemre, hogy egy neme az élet-unságok vett erőt rajtam — tán egy kis babona is vegyülve hozzá — elszibbasztá tettvágyamat s azt képzeltem, hogy az egyetlen út, mely a multnál kellemesebb jövő elé vezérelne, az volna, mely mentől előbb kivie Európából. S hogy minden áron levetném a nesszuslönyöt, tul a tengeren mint új ember támadjon fel az, kit a sors mélyen sujtott s egészen új életet kezdjen!

Alkalmiasit már sokan gondoltak még ilyen-új határozatra; óhajtott, hogy jobban sikerült legyen az nekik s hajthatták volna inkább végre, miként én!

Terrem következő vala: Miután Frankonban szorgalmas tanulmányozás és spanyol szökevényekkel való társalgás folytán a Cervantes és Calderonik nyelvét teljesen birtam s folyékonyan beszéltem, ősz beálltával szándékoztam a quipozeo-i,

asturiai s galicizai partok mentében, ez utóbbi tartomány val mely nagyobb kikötőjébe eljutni — Vigo vagy Ferroba — s igyekezvén ott hajóra szállni, átevezni Spanyolhon valamely tengeren tul fekvő birtokára. Hogy melyikre, az iránt még nem voltam elhatározva, jelenlegi kedélyhangulatomban tán a legkevésbé civilizált helynek adtam volna elsőszéget s mohón olvastam át mindent, mit csak felkutat-hattam ama telepekről s minémi felvilágosítást nyujtatott. Ott — de csakis ott akartam mint orvos megtelepedni, remélve, hogy nem jelentéktelen ismeretemmel, melyet három évi kórodai gyakorlatom által szerzek, megkereshetm kenyeremet; kü-lönösen, ha még igazolva is látom azon híreket, melyek szerint az ottani orvosok — különösen tudatlanok.

September elején, hajóna hagyta el Bayonnet Bilbaoba evezve s itt kezdém meg ui készüléteimet, a nyugoti kikötők felé. Tudva van, hogy ezelőtt néhány évvel, de még most jelenben is, hogyan utaznak a pireuai főltsziget azon részeiben, hol még vasutak nem léteznek. Az ember egyességre lép egy „arriero”-val, azaz egy öszvér haj-csárral, ki kötelezi magát, hogy az utast ennyi meg ennyi nap alatt rendeltetési helyére szállítja s az aztán kényszerítve van vezetője útiútvének egészen alávetni magát, ha csak nem akar a kialakított bér-en kívül is külön fizetésbe keveredni, a mi gyakran, ha az embert valami körülmény erre kényszeríti, többre megy az egész rendes utiköltségnél.

(Folyt. köv.)

NAPI HIREK.

Kolozsvár, ápril 7. 1874.

Kiadóhivatalunk tisztelettel kéri lapunk t. előfizetőit, sziveskedjenek a jövő évnegyedre előfizetéseiket mielőbb megújítani, mivel nagy számú felesleges példányokat nem nyomathat.

— Az egyetemi kör javára rendezett népszerű tudományos felolvasások harmadika tegnap az eddigieknél valamivel nagyobb számú közönség előtt folyt le. Első Findy Henrik olvasott föl a pénzről. A valóban érdekes tárgy méltó magyarázatát talált az előadásban, ki a pénz keletkezését rövidbe foglalt története és alkalmazási módjainak fejtegetése után, társadalmi, közgazdasági és erkölcsi hatását tárgyalta az élet ez oly hatalmas tényezőjének. Utána lapunk szerkesztője olvasta föl értekezését *Madách Évájáról*. — E napon már a leszállított helyárák léptek érvénybe s a következők meg is mutatta, hogy ez árcsökkenés eszélyes dolog vala.

— A helybeli polgári lövőpálya megnyitása. A Kolozsvári polgári lövőpálya ünnepélyes megnyitása tegnap (ápril 6-án) volt. A jelvényes lövésztagok reggeli 8 $\frac{1}{2}$ órakor már összegyűltek a löcsarnokban, hogy a főlövész mestert ünnepélyesen fogadják. K. Biasini D. főlövész mestert 9 órakor érkezett a helyszínre; a lövészek: vállra vetett fegyverekkel, élükön Dr. Haller K. al-lövész mestertel egész a löcsarnok előtti szabad térig mentek eléje az érkezőnek. Itt Dr. Haller K. intézett rövid de meleg szavakat az egyet nevében hozzá, mire a főlövész mestert ur szívélyesen válaszolt, ujjal biztosítva a lövész tagokat azon odaadás és buzgalomról, melylyel az egyet iránt viseltetni fog. A lövészek zajos éljenzéssel kísérték ezután be a löcsarnokba, hol a 4 diszlövész: K. Biasini D., Inczedy Samuel ezredes, Dr. Haller K. és Deskovich L. százados csakhamar megtették. A szerencse ezuttal a főlövész mestert urnak mosolygott, mert a 4 lövés közül öltött legjobban. Most egyre másra ropogtak a fegyverek, kisebb nagyobb szerencsével, egész 12 óra utánig és az ekkor szétoszló lövésztagok azon reménnyel távoztak, hogy d. u. újult erővel fogják tovább folytatni megkezdett munkájukat. Ugyis volt. Délután a lövészek még nagyobb számmal léptek a küzdőterre. Az alkony beálltával szakadt meg csak a puskák hangversenye és elkezdődött a sok értékes jutalomnak kiosztása az étteremben, hol Salamon zenéjének fölhangzó ereje igen szép közönséget mulattatott. A jutalom következő eredményre osztatott szét: A szerencse díj 1-ét (egy arany) Husnich J. a 2-át (egy arany) Heinrich József, a 3-át (egy tallér) Haller Rezső, a 4-ét Deskovich L. az 5-ét dr. Haller K. és a 6-át K. Biasini Domokos nyerték. Az első verseny-díj (egy doboz külföldi szivar) Deskovich L. a 2-át (egy üveg pezsgő) dr. Haller K. a 3-át (egy ezüst tallér) Haller Rezső, a 4-et Heinrich J. az 5-et Husnich J. és a 6-át pedig: K. Biasini Domokos kapták, míg a kördíjból az 1-ső (egy arany) Deskovich Lajosnak, a 2-ik (egy üveg pezsgő) Heinrich J.-nek; a 3-ik (egy ezüst tallér) dr. Haller K.-nak; a 4-ik Haller R.-nek, az 5-ik Husnich J., a 6-ik K. Biasini D.-nak jutott. Ennyi jutalom megérdemelte azt a heves harczt, melyet a lövészek folytattak. A teremben a kedélyes és barátságos áldomás ivás vette kezdetét. Salamon vidám zenéjével a dalkör versenyzett, mely oly szépen és correctnességgel adott elő egy pár dallamot, hogy nem is találunk hozzá elég dicsérő szavakat. E dal egyet mint mindig úgy most is egy babérlevelet fűzött abba a koszoruba, melyet a közvélemény nyújtott neki elismerései jelöl.

— A Székely nemzeti történetének pályadíj-alapja ügyében ma tartandó nagygyűlés előkészítőjeül tegnap gr. Mikó Imre ő nagyméltóságánál és elnökle alatt előtervezetlet tartott az ügy számos barátja s a megállapodás, érdekes eszmecsere után, az lön, hogy a mai gyűlés elé, előadás és érvényreemelés végett, az előtervezetlet nevében az az indítvány fog terjesztetni, hogy a nagygyűlés jelölje ki a székely nemzeti történetének megírására Szabó Károly, egyetemi tanárt; egyszersmind válasszon egy intéző bizottságot, mely az író által megadandó feladatot körvonalozza; a tiszteletdíj meghatározza; a munka elkészítésének határidejét megállapítsa; az elkészülő mű kiadására nézve határozzon; addig a begyűlt pénz, új gyűjtések és gyűlműcsöztetés által, lehetőleg szaporítsa, szóval az egész ügyet tejhatalmulag intézze. Az előtervezetlet e bizottság tagjainak a következőket ajánlja: Gr. Mikó Imre, elnök; gr. Lázár Miklós, gr. Eszterházy János, Jakab Elek, Ladányi Gedeon, Simon Elek, Bányaí Vitéz, pénztárnok, Dr. Kolozsvári Sándor, Dr. Korbuly Imre, Sámli László, Findy Henrik, Nagy János, jegyző. Mi részünkről, bár lapunk indítványozta, hogy az ügy intézése az akadémia kezébe tétessék le, a kérdés ilyen megoldásához is szívesen csatlakozunk, mert az így választott író és intéző bizottság a teljes siker minden biztosítékát megadja.

(s.) A zeneconservatorium vasárnapi hangversenye, melyet először rendezett ez idényben pártoló tagjai számára, ismét igen szépen sikerült. Érdekes program, melynek legjobb és állandó számát a

Pichler tanítványaiból alakult bájos női énekkar képezte; szépen, szabatosan lejátszott játék; és a város legválogatottabb értelmiségéből alakult oly közönség, mely egészen megtöltte a redoute nagy termét: im ezek a fővonások. S ezek a fényoldalak, a mivel szemben az az újra lankadó műpártolás áll, hogy t. i. a conservatorium tavali 300-an felül pártótagjai közül még eddig csak vagy 9-en jelentkeztek a pártolásra anélkül azonban, hogy ezek is mind befizették volna a csekély tagsági díjat. Pedig a conservatorium újabb működése s termelése a magasb zene terén már megokban elég jogcímeket nyújtanak a pártolásra, nem is tekintve, hogy mennyire fontos kulturáredeteket ápolunk városunk emez egyetlen zeneintézetének fölkarolásával!

(s.) A hangverseny legszebb részét különben egy sextett képezte, melyet Kordin Mari k. a. zongorajátéka mellett több conservatoriumi működő tag adott elő. Onoslov, eme kevésbé ismert compositeur, eme symphonisticus műve egyike az ilyen mű legszebb compositióknak, melynek szépségeit az előadók játéka teljes kifejezésre hozták: játék, melyből az oroszán-részt Kordin Mari k. a. foglalta le magának zongorajátékának bevégzett biztonságát által, melyben praecisio, finomság, erő és kifejezés jellemzetessége egyaránt zajos tapsokra ragadta a közönséget. Múltan sorakozott e piece mellé a hangversenyeinkből annyira előnyösen ismert, széptehetségű ifj. Salamon János meglepőleg kifejtett technikájú hegedűjátéka Beriot 7-dik hangversenyt adta elő, annyi érzéssel akkora technikával és olyan bravourral, mely már is elsőrangú hegedűsév tette ez ifjú művészt Kolozsvárnak. De a színház igazgatósága, úgy látszik, nem idevaló, mert — mint halljuk — még nem szerződött őt ismét a színház zenekarhoz, melyet pedig egyik legtehetségesebb és leghasználhatóbb tagjától magának a zenekarnak érdekében kár volna meggondolatlanul megfosztani. A hangverseny többi részét: „Méditation“ Gounodtól, a conservatorium zenekara Gluck „Iphigeniá-jától egy vegyes kart a Pichler nőtanítványaiból és a Hiláriából alakult énekkar, egy tercettet Cinarosától Körösi B., Benel Á. és Gynlay Jolán kisasszonyok s végre Beethoven „Meeresstille“ című szép cantatáját zenekar-kísérettel mellett hasonlóképp az egész vegyes énekkar exequálta, mind egyiket szépen, szabatosan, habár a férfikarnál ez utóbbi minőség nem is volt a legpraegnansabban kifejlődve.

— Az erdélyi gazdasági-egylet 1874-dik év ápril hó 9-én d. e. 19 órakor választmányi ülést tart, az egylet titkári szállásán.

— A Matula testvérek, a continens több nagy városában is feltűntetést keltett művészeti, gymnastikai és equilibristikai mutatványaikkal ma lépnek föl először a vigarda nagytermében. Az érdekes estély programja sok, eddig nálunk ismeretlen ilyen mű mutatványt ígér, s hihetőleg lesz akkora közönsége, mint a felolvasásoknak.

— A „Magyarország és a Nagyvilág“ 14-ik száma a következő tartalommal jelent meg: képek: Köszegi Károly. — Az úr véres kendője. — A házasságtörő asszony Krisztus színe előtt. — Patti Adelina. Szöveg: Köszegi Károly, — Jurisits Jank. (Szerb népdal). — Czákó Zsigmond. — Rajzaink: Az úr véres kendője. — A házasságtörő asszony Krisztus színe előtt. — Patti Adelina — Két rajz: II. A fűzek alatt. — A fővárosból. — Nemzeti színház. — Különfélek. — Betétalány. — Sakkeladvány. — Szerkesztői üzenetek.

A közönség köréből.)

Válasz

a m. kir. jószágigazgatóságnak a „Kelet“ folyó évi február 28-diki és mártius 1-sői számaiban kiadott feleletére.

(Folytatás.)

Ezen a telken van mintegy 5—6 lépés terjedelmű konyha, egy szin, egy kis istálló 3 vagy 4 marhának és mindössz: mintegy 50 □ ölnyi terjedelmű kert, a melyek a költvelben és jelentésemben is a mint emlékszem felsorolva vannak. A jószágigazgatóság azon szolgáljával szembe, a ki a fennebb felsorolt temérdek munkát végezte, a ki köz tudat szerint rendesen egy, a munka felhalmazása esetében pedig 2 sőt 3 irnokot is sajátjából díjazott, a ki nem nézte az órát a midőn hivatalba kell menni és abból kijönni; a ki csak e szállás fogadásával is 90 forintokat takarított meg a kincstár számára, s a mely hivatalnoknak soha egy szabad órája nem volt, azt hiszi a tisztelt olvasó, hogy megköszönte talán a becsületet eljárás; isten mentse! április 27-diki 1829 számú rendeletével a konyha és vete ményes kert leszállítását követelte a bérből „az ügyé-szi hivatalnak konyhára és vete ményes kertre nincsen szüksége“ tehát ennek okvetetlen bezirkernek kell lenni, kocajja a kalucsni, vendéglője pedig az ugynevezett laczkonyhája. A mely kegyes elbánásra, ha emlékezetem nem csal, hivatalos illemmel ugyan, de meglehetősen szárazan május 1-ről 781 szám alatt megírtam, hogy a tömérdek munka mellett nincs időm, ugynevezett proportio utján most számadást

*) E körösdekü felszólalásoknak szánt alatti rovat közleményekért csupán a sajtó-hatóság irányában vállalt felelősséget.

kidolgozni, az írda szükségére elfoglalt három szobából egyiket se nélkülözhetem s egy kijárója lévén, másoknak ki se adhatom; s következőleg a kincstárnak minden beszámítás nélkül, az egészet magamnak megtartom. Ezen jó urak, a kik akkor a midőn a 7. erdőségi hivatalhoz min tegy 400 különböz, erdős, erdővéd stb. hivatalnokot és szolgát sithemiasáltak a fennebb betű szerint kijelölt szinte 200,000 forint évi járadékkal, a kik 20—30 bádeni helyett tán 200-at meghaladó, négyszeri étkezés, költséges szállások építése és nyugdíj mellett egy forint 50 krtól 2 frt 50 krig való, hanem több napi fizetés mellett hoztak be, 20—30 at kivéve oly munkára, melyet a Tofánfalva környékbeli bárdos, munkában felöltött mesterember naponta 60 tól 80-ig díj mellett végzett, ezen jó urak, a kik Divald urral, egy erdőmester számára 1400 forint évi fizetést, 20 ölfát, 350 frt uti átalányt, 15 hold földet, 600 frt lótarst, 200 frt átalányt, 100 frt iroda átalányt és 15—20 ezer forintba ha nem többbe kerülő uri szállásokat állítottak meg és építettek, a kincstári ügyésztől, a ki 1200 frttal van díjazva, 300—400 per folytatásáért és éjjel napi munkálkodásáért a fennebbi különös esetben, ott a hol a kincstárnak szemmel látott haszon van okozva, 50—60 □ ölföldet fogást követik el, hogy az ügyésznek nem kell ilyen, lakjék jól a holdnál s legfennebb 1 vagy 2 frtéért szállítson ki a hely színére egy törvényszéki szakértővel rakott bizottmányt, mely felmérje, térképezze a bérlemény tárgyát, tegyen hasonlítást a használandó és nem használandó részek közt, számítsa le az egészről 5—6 □ ölföldet, s a midőn a roppant munkától elhalmazott ügyész az írka-firkával és járással legalább 24 órát elveszt, legalább 20 darab hivatalos eligazítandó hátrálékban marad, azért mert a magyar hivatalnokot pár nap boszantani lehet, az úgy is senki cassája a kincstár pénztára fizessen a szakértő bizottmánynak 15—20 frtokat.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Kimutatás

a kolozsvári takarékpénztár-egylet 1874. mártius havi üzlet forgalmáról.

Bevétel:

Pénztármaradék a múlt hóról 49611 frt 82 kr, betételek 75683 frt 32 kr, kamat, feldíj és váltódíj 11275 frt 7 kr, bélyegdíjakban 398 frt 50 kr, nyomtatvány 32 frt 40 kr, 1383 esetben visszafizetett kölcsön 554662 frt 87 kr.

Összesen 691.663 frt 98 kr.

Kiadás:

1355 esetben kölcsön 512356 frt 94 kr, tisztviselők fizetése 1170 frt 1 kr, irodai kellekerek 135 frt 50 kr, bélyegre 400 frt, kamat 135 frt 48 kr, segélyezésre 16 frt 67 kr, betét visszafizetések 109 ezer 576 frt 26 kr.

Pénztármaradék 67873 frt 12 kr.

Összesen 691.663 frt 98 kr.

Kolozsvárt, mártius hó 31-én, 1874.
Taufier Ferencz, Gálch János,
igazgató főkönyvvezető.

Kozák Ede,
pénztárnok.

Felelős szerkesztő: Szász Béla.

A t. cz. n. é. közönség meg van

Az 1873-ki bécsi világtárlaton érdem-éremmel

kitüntetett

Első férfi cipő gyár

Kolozsvárt.

Azon kitüntetés, a melyben készítményeim a világtárlaton a nemzetközi Jury által részesítettek, a legvilágosabb bizonyíték arra nézve, hogy a gyáramban készült lábbeliek jószág, tartósság, csinos és izletes kiállítás tekintetében előnnyel kiállják a versenyt bármely külföldi gyár készítményeivel.

Az aratott dicséretes siker arra ösztönzött, hogy a megkezdett pályán a kor igényeinek megfelelőleg, tovább haladjak; ennél fogva gyáramat tökéletesen újjászervezem, azt a legjobb szabásokkal látom el és a legjelesebb munkaerőkkel szaporítottam, a minek következtében gyáram bármely időben elfogad megrendeléseket, azokat a legpontosabban teljesíti és az ígért órára mulhatlanul kiszolgáltatja. Ezenkívül bárhol és bárki által készült lábbelieket is pontosan kijavít.

Kész férfi, nő- és gyermeklábbeliek a legnagyobb választékban találhatók.

Csapó Sándor.

sabban ne kapná meg a határozott órára.

ezen túl mentve attól a bosszantástól, hogy a

őntudat a legkisebb

